

2000-2020 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE’DE “PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ” İLE İLGİLİ YAZILAN TEZLERİN İÇERİK ANALİZİ

Fırat GÜLTEKİN¹ Gökben BAYRAMOĞLU²

Makale İlk Gönderim Tarihi / Recieved (First): 30.10.2021

Makale Kabul Tarihi / Accepted: 23.11.2021

Atıf/©: Gültekin, F., Bayramoğlu, G. (2021). 2000-2020 Yılları Arasında Türkiye’de “Psikolojik İyi Oluş” İle İlgili Yazılan Tezlerin İçerik Analizi. Journal of Management Theory and Practices Research, 2(2), s. 117-133

Özet

Bu çalışmanın amacı 2000-2020 yılları arasında “psikolojik iyi oluş” ile ilgili yazılan tezleri içerik analizi ile belirlemektir. Çalışmada tezin yılı, türü, dili, anabilim dalı, yazıldığı üniversite, üniversitenin türü, örneklem, örneklem büyüklüğü, kullanılan ölçekler, örneklem yöntemi, kullanılan istatistikî yöntemler ve son olarak hangi değişkenlerle kullanıldığına bakılmıştır. Bulgular sonucunda tamamlanan tez sayısının en fazla 2019 yılında, yüksek lisans derecesinde, Türkçe olarak devlet üniversitelerine bağlı psikoloji anabilim dalında yazıldığı tespit edilmiştir. Üniversiteler arasında en fazla Marmara ve Üsküdar üniversitelerinde yazılan tezlerde bu değişkene yer verildiği görülmüştür. İlgili tez çalışmalarının çoğunlukla Diener vd. (2009; 2010) tarafından geliştirilen ve Telef (2013) tarafından güvenilirlik geçerliği yapılan ölçek yardımıyla nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniğinin tercih edildiği belirlenmiştir. İlgili tez çalışmalarının çoğunlukla uygun/kolayda örnekleme yoluyla belirlenen 300-399 arasında üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirildiği ve en fazla pozitif psikoloji değişkenleriyle birlikte incelenip elde edilen verilerin korelasyon analizi ile test edildiği gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik İyi Oluş, Lisansüstü Tez, İçerik Analizi

CONTENT ANALYSIS OF THESIS WRITTEN ON “PSYCHOLOGICAL WELL-BEING” IN TURKEY BETWEEN 2000-2020

Citation/©: Gültekin, F., Bayramoğlu, G. (2021). 2000-2020 Yılları Arasında Türkiye’de “Psikolojik İyi Oluş” İle İlgili Yazılan Tezlerin İçerik Analizi. Journal of Management Theory and Practices Research, 2(2), p. 117-133

Abstract

The aim of this study is to determine the theses about “psychological well-being” between 2000 and 2020 by content analysis. In the study, the year, type, language, department of the thesis, the university in which it was written, the type of the university, the sample, the size of the sample, the scales used, the sampling method, the statistical methods used and the variables used lastly were examined. As a result of the findings, it was determined that the maximum number of theses completed in 2019 was in the master’s degree, in Turkish, in the psychology department of state universities. Among the universities, it was seen that this variable was mostly included in the theses written in Marmara and Üsküdar universities. Most of the relevant thesis studies are Diener et al. (2009; 2010) and the reliability and validity of which was validated by Telef (2013), it was determined that the questionnaire technique was preferred among the quantitative research methods. It has been observed that the relevant thesis studies were mostly carried out with the participation of between 300-399 university students determined by convenient/easy sampling, and the data obtained were tested with the correlation analysis, after examining the most positive psychology variables.

Keywords: Psychological Well-Being, Postgraduate Thesis, Content Analysis

1 Öğr. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Alaçam MYO, firat.gultekin@omu.edu.tr, Orcid:0000-0001-9456-1818
2 Doç. Dr., Hitit Üniversitesi, İİBF/İşletme, gokbenbayramoglu@hitit.edu.tr, Orcid:0000-0002-6880-6903

1. GİRİŞ

Geçmişten günümüze insanın nasıl mutlu olacağı konusu araştırılmış ve merak edilmiştir. Psikolojik iyi oluş kavramı da insanın mutluluğunu derinlemesine açıklayan kavramlardan birisidir. Özellikle 2020 yılı mart ayından itibaren ülkemizi ve tüm dünyayı etkileyen Covid 19 pandemisi ile birlikte psikolojik iyi oluşun önemi artmıştır. Özellikle pandeminin başında yoğun olarak hissedilen belirsizlik ve korkunun, iş hayatından eğitime birçok alanda, bireylerin kaygısını artırarak psikolojik iyi oluş düzeylerinde azalmaya neden olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, özellikle psikolojik iyi oluş kavramının insan yaşamının kalitesinin tanımlanabilmesi açısından oldukça önemli olduğunun göstergesidir.

Psikolojik iyi oluş kavramının temeli iyi oluşa dayanmaktadır. Entelektüel tarihin başlangıcından itibaren, neyin “en iyi deneyimi” tanımladığı ve neyin “iyi yaşamı” oluşturduğu hakkında önemli tartışmalar yapılmıştır. İyi oluş, kişinin var olan potansiyelini en üst düzeyde kullanabilmesi olarak ifade edilebilir (Ryff, 1989: 1070). Bradburn’a (1969) göre ise iyi oluş, mutluluk ile aynı anlama gelmektedir (aktaran Kuyumcu, 2012: 2). Çok boyutlu ve dinamik bir doğaya sahip olan iyi oluşun; kişisel ve kültürel faktörlerden etkilendiği bilinmekte; özellikle eğitim ve iş statüsü arttıkça “iyi oluş” düzeyinin artacağı varsayılmaktadır (Matud vd., 2019: 3531). Mutluluğa odaklanan iyi oluş, haz ve acıdan kaçınma olarak tanımlanan “özel iyi oluş” ile anlam ve kendini gerçekleştirilmeye odaklanan bir insanı tam olarak işlevlik derecesine göre tanımlayan “psikolojik iyi oluş” (Ryan ve Deci, 2001: 141) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Diğer taraftan mental iyi oluş, spiritüel iyi oluş, ontolojik iyi oluş da diğer iyi oluş çeşitleri olarak belirlenmiştir. Yapılan bu çalışmada daha derin anlamı olan psikolojik iyi oluş kavramı ele alınmıştır.

Literatürde birçok kavramın psikolojik iyi oluş ile etkileşimi ve ilişkisi araştırılmıştır. Psikolojik iyi oluş ile “örgütsel temelli özsaygı ve çalışmaya tutkunluk” etkileşimi (Acaray, 2019), “bilinçli farkındalık” ile etkileşimi (Zümbül, 2019; Deniz vd., 2017), “sanal ortamda yalnızlık ” ilişkisi (Şensoy vd., 2020), “psikolojik sermaye ve erteleme” ile ilişkisi (Kaplan ve Göker, 2020), “psikolojik sermaye ve yaşamın anlamı” ilişkisi (Göçen, 2019), “yaşam tatmini” ile ilişkisi (Kuşcu vd., 2019), “öz şefkat” ile ilişkisi (López vd., 2018), “stres yönetimi” ile ilişkisi (Holman vd., 2018), “kaygı ve öz yeterlilik” ile ilişkisi (Çiçek ve Almalı, 2020), demografik, akademik ve sosyal faktörlere göre farklılaşması (Ergül-Topçu vd., 2021) bu alanda yapılan bazı çalışmalar arasında sayılabilir.

Yerli literatürde yazılan makalelerin yanında lisansüstü tezlerde de bu konunun araştırıldığı görülmüş ve bu çalışmada lisansüstü tezlerindeki psikolojik iyi oluşun yeri belirlenmeye çalışılmıştır.

Kalafatoğlu ve Kumcağız (2019) yapmış oldukları “Türkiye’de İyi Oluş Üzerine Yapılan Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin İncelenmesi (2004-2018)” isimli çalışmalarında bütün iyi oluş kavramlarını ele almışlardır. Yapılan bu çalışmada ise sadece “psikolojik iyi oluş” kavramı incelenmiş ve 2019-2020 yılındaki tezlerde dahil edilmemiştir. Ayrıca Kalafatoğlu ve Kumcağız (2019) çalışmalarında tezlerin istatistik yöntemlerini, değişkenlerini, hangi anabilim dalında yazıldığını ve hangi üniversitelerde yazıldığını incelememişlerdir. Bu çalışmada ise psikolojik iyi oluş konulu tezlerin bu yönleri de dikkate alınarak derinlemesine bir inceleme yapılmıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Psikolojik İyi Oluş Kavramı ve Boyutları

Psikolojik iyi oluş insanların yaşamına olumlu katkılar sağlamaktadır. Bu katkılar arasında sağlıklı ve daha uzun yaşama, daha işlevsel sosyal ilişkilere sahip olma, işte ve performansta başarının

artması ve gelirden artma sayılabilir (Kermen vd., 2016: 21). Psikolojik iyi oluş; insanın kendisini iyi hissetmesinden daha ziyade iyi yaşamasına ve iyi şeyler yapmasına vurgu yapmaktadır (Forgeard vd., 2011: 94). Roothman vd.'ne (2003) göre psikolojik iyi oluş, duygusal, fiziksel, bilişsel, ruhsal, kişisel ve sosyal süreçlere ilişkin bir kavramdır (Telef, 2013:375). Ryff (1989:1071) psikolojik iyi oluşu önceki klinik, zihinsel sağlık ve yaşam boyu gelişim yaklaşımı çalışmalarını dâhilinde sentezlemiş ve kavramı 6 boyutta incelemiştir:

- Kendini kabul; En belirgin iyi oluş kriteri, bireyin kendini kabul etme duygusudur. Bu, zihinsel sağlığın merkezi bir özelliği olduğu gibi kendini gerçekleştirme, optimal işlev ve olgunluğun bir özelliği olarak da bilinmektedir. Yaşam süresi teorileri, aynı zamanda benliğin ve geçmiş yaşamın kabulünü de vurgulamaktadır. Böylece, kendine karşı olumlu tutumlar sürdürmek, olumlu psikolojik işlevin merkezi bir özelliği olarak ortaya çıkmaktadır.
- Diğerleriyle olumlu ilişkiler; Sevme yeteneği, zihinsel sağlığın merkezi bir bileşeni olarak görülmektedir. Kendini gerçekleştirenler, tüm insanlar için güçlü empati ve şefkat duygularına sahip olmakta ve daha fazla sevgi, daha derin dostluk ve başkalarıyla daha pozitif ilişkiler kurmaktadır.
- Özerklik; Kişinin geniş sosyal çevrede bireyselliğini elde etmek için kişisel özerklik araması, sosyal beklentiye rağmen düşünce ve davranışlarını kişisel standartlarına göre düzenlemesi olarak açıklanmakta ve kişinin kendini özgürce ifade edebilmesi olarak tanımlanmaktadır.
- Çevresel hâkimiyet; Kişinin içinde bulunduğu ruh haline uygun çevre seçme ya da oluşturma becerisine sahip olması olarak ifade edilebilir.
- Yaşam Amacı; kişinin yaşamda amacının olmasının yanı sıra yaşamın amacını kavrayabilme becerisi olarak tanımlanmaktadır. Frankl (2019) “insanın anlam arayışı” kitabında da açıkladığı “anlam arayışı” yaşamın bir anlamının ve amacının olduğunu hayatta yaşanan her acının da bir anlamı ve bir amacı olduğunu vurgulamaktadır. Bu durum Ryff’in yaşam amacı boyutunu açıklar niteliktedir.
- Kişisel gelişim; Optimal psikolojik işlevsellik, sadece kişinin en iyi kişilik özelliklerine ulaşması değil, aynı zamanda kişinin potansiyelini geliştirmeye ve kişi olarak büyümeye ve genişlemeye devam etmesini gerektirmektedir. Kendini ve potansiyelini gerçekleştirme ihtiyacı, kişisel gelişim hakkındaki klinik bakış açılarının merkezinde yer almaktadır (Ryff, 1989:1071).

Ryff’in (1989) geliştirmiş olduğu bu 6 boyut bireyin psikolojik iyi oluş düzeyinin sadece olumlu ve olumsuz duygulara bağlı olmadığını da bir göstergesidir.

3. ARAŞTIRMA

Bu başlık altında, araştırmanın konusu, amacı, evreni, örnekleme, varsayımları ve yöntemi açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı son yıllarda gittikçe önemi artan “psikolojik iyi oluş” kavramının Türkiye’de yazılan lisansüstü tezler arasındaki durumunu nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan içerik analizi yöntemi ile belirlemeye çalışmaktır. Bu amaç doğrultusunda çalışma, 2000–2020 yılları arasında yazılmış tüm tezleri kapsamaktadır. Bu yıllar arasında yazılmış yüksek lisans, doktora ve tıpta uzmanlık tezleri olmak üzere 202 tez incelenmiştir. İçerik analizindeki asıl hedef toplanan verileri açıklayabilecek kavram ve bağlantıları yorumlayabilmektir. Betimsel analizde özet ve yorumu

yapılan veriler, içerik analizinde daha derinlemesine incelenir. Bu bağlamda, içerik analiziyle veriler açıklanmaya ve veriler içerisindeki gizlenmiş bilgiler ortaya çıkarılmaya çalışılır. İçerik analizinde yapılan iş genel olarak toplanan verileri belirli kavramlar çerçevesinde bir araya toplamak ve bunları okuyucunun anlayabileceği şekilde düzenlemek ve yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 242).

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini 2000–2020 yılları arasında Ulusal Tez Merkezi Elektronik Tez Arşivinde bulunan “Psikolojik İyi Oluş” tezleri oluşturmaktadır.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma için; Psikolojik iyi oluş ile ilgili yapılan tezleri inceleme formu hazırlanmıştır. Bu formda tezin yılı, türü, dili, anabilim dalı, yazıldığı üniversite, üniversitenin türü, örneklem, örneklem büyüklüğü, kullanılan ölçekler, örneklem yöntemi, kullanılan istatistiki yöntemler, analiz yöntemi ve son olarak hangi değişkenlerle kullanıldığı bilgileri yer almaktadır. Çalışmanın analizi SPSS 22 istatistik programında yapılmıştır. Belirlenen başlık altındaki tezlerin frekans analizine bakılarak analizler gerçekleştirilmiştir.

4.4. Bulgular ve Tartışma

Çalışmada belirtilen alt amaçlar doğrultusunda elde edilen bulgular ve yorumları aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 1. Tezlerin Yılına ve Türüne Ait Çapraz Tablo

Tezin Yılı	Tezin Türü			Toplam
	Doktora	Yüksek Lisans	Tıpta Uzmanlık	
2020	11	47	0	58
2019	5	58	0	63
2018	5	25	2	32
2017	1	14	0	15
2016	3	11	0	14
2015	0	1	0	1
2014	0	3	0	3
2013	1	4	0	5
2012	2	1	0	3
2011	3	3	0	6
2008	1	1	0	2
	32	168	2	202

Tablo 1 incelendiğinde toplamda 32 doktora tezinin ve 168 yüksek lisans tezinin yazıldığı görülmektedir. Hazırlanan çapraz tabloya göre en fazla yüksek lisans tezinin 2019 yılında (n=58) tamamlandığı, en fazla doktora tezinin de 2020 (n=11) tamamlandığı tespit edilmiştir. Ayrıca yüksek lisans ve doktora tezlerinin dışında konu ile ilgili 2 tane de tıpta uzmanlık tezinin yazıldığı görülmektedir.

Tablo 2. Tezin Dili

Tezin Dili	Tez Sayısı	%
Türkçe	185	91,6
İngilizce	17	8,4
Toplam	202	100,0

Tablo 2 incelendiğinde konunun Türkçe ve İngilizce olmak üzere 2 dilde çalışıldığı ve tezlerin en fazla Türkçe dilinde (n=185; %91,6) tez yazıldığı görülmektedir.

Tablo 3. Tezlerin Yazıldığı Anabilim Dalı

Anabilim Dalı	Tez Sayısı	%
Eğitim Bilimleri	59	29,2
Psikoloji	60	29,6
Klinik Psikoloji	16	7,8
İşletme	15	7,4
PDR	5	2,5
Eğitimde Psikolojik Hizmetler	4	2,0
Hemşirelik	10	5,0
Felsefe ve Din Bilimleri	7	3,5
Beden Eğitimi ve Spor	10	5,0
Turizm İşletmeciliği	2	1,0
Halk Sağlığı	2	1,0
Diğer	8	4,0
Aile ve Evlilik	4	2,0
Toplam	202	100,0

Tablo 3 incelendiğinde konu ile ilgili diğer alanlar dahil 13 Anabilim dalında konu ile ilgili tez yazıldığı tespit edilmiştir. En fazla tezin psikoloji (n=60; %29,7) anabilim dalında yazıldığı görülmektedir. Eğitim bilimleri anabilim dalında ise (n=59; %29,2) tez yazılmıştır. Turizm işletmeciliği, Halk sağlığı ve Aile ve Evlilik Anabilim dallarında (n=4; %2) en az tez yazılırken, işletme anabilim dalında ise (n=15; %7,4) tez yazıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 4. Tezlerin Yazıldığı Üniversitenin Türü

Üniversite Türü	Tez Sayısı	%
Devlet	113	55,9
Vakıf	89	44,1
Toplam	202	100,0

Tablo 4 incelendiğinde konu ile ilgili yazılan tezlerin çoğunluğunun devlet üniversitesinde (n=113; %55,9) yazıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 5. Tezlerin Yazıldığı Üniversite

Üniversite	Tez Sayısı	%	Üniversite	Tez Sayısı	%
Abant İzzet Baysal	3	1,5	İstanbul Aydın	1	,5
Adnan Menderes	1	,5	İstanbul Medipol	5	2,5
Afyon Kocatepe	1	,5	İstanbul Okan	5	2,5
Anadolu	3	1,5	İstanbul Sabahattin Zaim	8	4
Ankara	5	2,5	İstanbul Ticaret	3	1,5
Atatürk	7	3,5	İstanbul-Cerrahpaşa	3	1,5
Bahçeşehir	5	2,5	İstanbul	1	,5
Başkent	1	,5	Kafkas	3	1,5
Beykent	9	4,5	Kahraman. Sütçü İmam	2	1,0
Boğaziçi	1	,5	Karabük	1	,5
Bursa Uludağ	1	,5	Kastamonu	1	,5
Çağ	3	1,5	Kocaeli	3	2,5
Çanakkale 18 Mart	1	,5	Maltepe	9	4,5
Çukurova	2	1,0	Marmara	10	5,0
Dokuz Eylül	4	2,0	Mersin	3	1,5
Kütahya Dumlupınar	1	,5	Necmettin Erbakan	2	1,0
Ege	5	2,5	Nişantaşı	1	,5
Erciyes	5	2,5	ODTÜ	5	2,5
Erzincan Binali Yıldırım	4	2,0	Ondokuz Mayıs	5	2,5
Fatih Sultan Meh. Vakıf	2	1,0	Sakarya	2	1,0
Gazi	5	2,5	Selçuk	3	1,5
Hacettepe	4	2,0	Süleyman Demirel	1	,5
Nevşehir Hacı Bektaş Veli	2	1,0	TED	2	1,0
Haliç	5	2,5	TOĞÜ	1	,5
Hasan Kalyoncu	1	,5	Trakya	1	,5
Işık	2	1,0	Ufuk	1	,5
İbni Haldun	3	1,5	Üsküdar	10	5,0
İnönü	3	1,5	Yeditepe	2	1,0
İstanbul Arel	9	3,5	Yıldız Teknik	3	1,5
MAKÜ	1	,5	Pamukkale	1	,5
Niğde Ömer Halis Demir	1	,5	Muğla Sıtkı Kocaman	1	,5
Sivas Cumhuriyet	1	,5	Toplam	202	%100

Tablo 5 incelendiğinde toplam 64 üniversitede konu ile ilgili tez yazıldığı tespit edilmiştir. Üniversiteler incelendiğinde en fazla tezin Marmara ve Üsküdar üniversitelerinde (n=10; %5,0) yazıldığı, bunu sırasıyla Beykent, İstanbul Arel ve Maltepe Üniversiteleri’nin (n=9; %4,5) izlediği görülmektedir. 22 üniversite de ise birer tez yazıldığı belirlenmiştir.

İlk 5 tabloda tezlerin yılı, üniversitesi, anabilim dalı, üniversitenin türü ve dili açısından incelenmiştir. Bu kısımdan sonra örneklem ve yöntem ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 6. Tezlerde Kullanılan Yöntem

Tezin Yöntemi	Tez Sayısı	%
Nicel	184	91
Nitel	10	5
Karma	8	4
Toplam	202	100,0

Tablo 6 incelendiğinde tezlerin büyük bir çoğunluğunda nicel araştırma yöntemlerinin (n=184; %91) tercih edildiği tespit edilmiştir. Nicel araştırma, sayısal veriler kullanılarak, kesin ve genellenebilir hedeflere ulaşmak için kullanılan bir yöntemdir (Gürbüz ve Şahin, 2015). Oransal olarak çok az çalışmada nitel araştırma yöntemleri kullanılarak (n=10; %4,0) veriler analiz edilmiştir.

Tablo 7. Tezlerdeki Örneklem Büyüklüğü

Örneklem Büyüklüğü	Tez Sayısı	%
0-99	19	9,4
100-199	23	11,4
200-299	39	19,9
300-399	44	21
400-499	27	13,4
500-599	17	8,4
600-699	10	5,0
700-799	5	2,5
800-899	6	3,0
900-999	4	2,0
1000 ve üzeri	8	4,0
Toplam	202	100,0

Tablo 7 incelendiğinde en fazla 300-399 kişi aralığında (n=44; %21,8) ve 200-299 kişi aralığında (n=39; %19,9) örneklem büyüklüğü kullanıldığı görülmüştür. 1000 ve üzerinde kişiye ulaşan tez sayısı ise (n=8; %4,0)'tür.

Tablo 8. Tezlerin Örneklem Gurubu

Örneklem Grubu	Tez Sayısı	%
Üniversite Öğrencisi	48	23,8
Lise Öğrencisi	11	5,4
Öğretmen	18	8,9
Evli yetişkin	18	8,9
Yaş aralığı belirtilmiş katılımcı	14	6,9
Kadınlar	13	6,4
Anneler	8	4,0
Yetişkin bireyler	14	6,9
Okul yöneticisi	3	1,5
Psikolog ve Psikolojik Danışmanlar	9	4,5
Sporcular	5	2,5
Hastalar	7	3,5
Çeşitli Meslekler	4	2,0
Diğer	20	9,9
Çalışan Bireyler	8	4,0
Bankacılar	2	1,0
Toplam	202	100

Tablo 8 incelendiğinde tezlerde örneklem olarak en fazla üniversite öğrencilerinin (n=48; %=23,8) tercih edildiği görülmektedir. Üniversite öğrencilerinden sonra en fazla araştırma yapılan gruplar ise öğretmenler ve evli yetişkinlerdir (n=18; %=8,9). Üniversite öğrencilerine ulaşmanın kolay olması örneklem olarak üniversite öğrencilerinin seçilmesinde etken bir faktör olarak düşünülebilir.

Tablo 9. Tezlerin Örneklem Belirleme Yöntemleri

Örneklem Yöntemi	Tez Sayısı	%
Uygun/Kolayda	71	35,1
Gönüllülük Esası	14	6,5
Basit Tesadüfi	28	13,9
Orantılı Küme	2	1,0
Küme	8	4,0
Orantısız Küme	1	,5
Kartopu	5	2,5
Tabakalı	8	4,0
Basit Seçkisiz	1	,5
Kota	3	1,5
Amaçsal	6	3,0
Oranlı tabakalama	1	,5
Seçkisiz örnekleme	1	,5
Tabakalı seçkisiz küme	1	,5
Ölçüt	1	,5
Olasılıksız rastlantısal	1	,5
Seçkili	1	,5
Tez Kısıtlı	4	2,0
Bilgi Yok	45	22,5
Toplam	202	100,0

Tablo 9 incelendiğinde tez çalışmalarında en fazla tercih edilen örneklem belirleme yöntemi uygun/kolayda örneklem (n=71; %=35,1) yöntemidir. Uygun/kolayda örneklem yöntemi, olasılıklı olmayan örneklem yöntemlerinden birisi olup araştırmacı çalışması için ihtiyaç duyduğu örneklem büyüklüğüne ulaşmaya kadar en kolay ve ulaşılabilir kişilerden veri toplamaya çalışılan yöntemdir (Gürbüz ve Şahin, 2015). Diğer en fazla tercih edilen yöntem ise basit tesadüfi örneklem (n=28; %=13,9) yöntemidir. Bu yöntem, olasılıklı yöntemlerden birisi olup, araştırma evreni içerisindeki öğelerin her birine örnekleme dâhil edilebilmesi için eşit şans verilmektedir. Bu yöntemin uygulanabilmesi için örnekleme ait çerçeve listenin araştırmacıda olması gerekmektedir. Ayrıca hiçbir örneklem yöntemi belirtmeyen (n=45; %=22,5) tez sayısı da oldukça fazladır. Son olarak tezlerin özet kısmından faydalanılarak bazı bilgiler elde edilmesine rağmen 4 tezin (%=2,7) ulaşımının kısıtlı olmasından dolayı örneklem yöntemi ile ilgili bir bilgiye ulaşamamıştır.

Tablo 10. Tezlerde Kullanılan Ölçekler

Ölçeğin Adı/ Orijinal Ölçek Geliştiren/Uyarlamayı Yapan/ Ölçekteki Madde Sayısı	Tez Sayısı	%
Psikolojik İyi Oluş/ Dinner vd.,2009; 2010/Telef, 2013/(8)	94	46,5
Psikolojik İyi Oluş/Ryff,1989/ Akın, 2008 / (84)	11	5,4
Psikolojik İyi Oluş/Ryff,1989/ İmamoğlu, 2004/ (18)	16	7,9
Psikolojik İyi Oluş/Ryff ,1989/Cenkseven, 2004/ (84)	25	12,4
Psikolojik İyi Oluş/Ryff ve Keyes, 1995/ Akın vd., 2012; Akın, 2008/ (42)	15	7,4
Psikolojik İyi Oluş/Ryff, 1989/ Dierendonck, 1995; Güler, 2009/ (39)	2	1,0
Yaşam Doyumu Ölçeği/Dinner,1985 /Köker, 1991/(5)	4	2,0
Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği /Tennant vd, 2007/ Keldal, 2015/ (14)	7	3,5
Evli Kadın ve Erkeklerde Psikolojik İyi Oluş Ölçeği /Eggleston vd, 2001/ Özmete, 2016/ (36)	3	1,5
Psikolojik İyi Oluş/Ryff,1989/Telef, 2013/(8)	2	1,0
Tez Kısıtlı	3	1,5
Atıf Yok	7	3,5
Sorular yazar tarafından oluşturulmuş	2	1,0
Diğer	11	5,5
Toplam	202	100,0

Tablo 10 incelendiğinde tezlerde en fazla kullanılan ölçek Diener vd. (2009; 2010) tarafından geliştirilen Telef (2013) tarafından güvenilirlik ve geçerliliği yapılan 8 maddelik psikolojik iyi oluş ölçeği (n=94; %46,5) olmuştur. Psikolojik iyi oluş kavramını ortaya atan Ryff (1989) tarafından geliştirilen ölçek ise hem uzun formu (84 maddeli) hem de kısa formları (18, 39, 42 maddeli) 69 tezde kullanılmıştır. Tezler arasında Ryff'ın (1989) geliştirdiği ve Cenkseven (2004) tarafından güvenilirlik ve geçerliliğinin yapıldığı uzun form (n=25; %12,4) en fazla tercih edilene olmuştur. Psikolojik iyi oluş ölçeklerinin dışında Warwick-Edinburgh mental iyi oluş ölçeği (Tennant vd, 2007; Keldal, 2015) (n=7; %3,5) gibi farklı ölçeklerde psikolojik iyi oluş düzeyini belirlemek için tezlerde kullanılmıştır.,

Tablo 11. Psikolojik İyi Oluş Kavramının Tez Modellerindeki Yeri

	Tez Sayısı	%
Bağımlı	138	68,3
Bağımsız	28	13,9
Aracı	5	2,5
Düzenleyici	2	1,0
Farklılık	20	9,9
Karma	4	2,0
Belirsiz	5	2,5
Toplam	202	100,0

Tablo 11 incelendiğinde tez çalışmalarında psikolojik iyi oluş kavramının büyük bir çoğunlukta bağımlı değişken (n=138; %=68,3) olarak çalışıldığı görülmektedir. Bu durumda çalışmalarda genellikle katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeyini etkileyen etmenlerin belirlenmeye çalışıldığı söylenebilir. Ayrıca 2 (%1) tez çalışmasında düzenleyici rolü araştırılmış, 20 (%9,9) tez çalışmasında ise farklılık araştırması yapılmıştır.

Tablo 12. Tezlerin Veri Toplama Yöntemi

Veri Toplama Yöntemi	Tez Sayısı	%
Anket	187	92,6
Görüşme	7	3,5
Karma	8	4,0
Toplam	202	100,0

Tablo 12 incelendiğinde tezlerde veri toplama yöntemlerinde en fazla anket yönteminin (n=187; %92,6) kullanıldığı, görüşme (n=7; %3,5) ve karma yöntemin ise 8 (%4) tezde kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 13. Tezlerde Kullanılan İstatistik Analiz Yöntemleri

	Tez Sayısı	%
ANOVA	112	55,4
Post-Hoc Testi	90	54,6
t-testi	124	61,4
Betimsel İstatistik (Frekans vb)	177	87,6
Korelasyon	172	85,1
Regresyon	122	60,4
Non-parametrik Testler	60	30,0
Faktör Analizi	31	15,3
Path Analizi	17	8,4
ANCOVA	3	2,0
MANOVA	4	2,5

Tablo 13 incelendiğinde tezlerde en fazla betimsel istatistik (n=177; %87,6) yapıldığı görülmektedir. Kavramlar arasındaki etkiyi araştırmak amacı ile regresyon analizinin ise 122 (%60,4) tezde yapıldığı tespit edilmiştir. Tezlerde ANOVA analizi 122 (%55,4) ve 90 post-hoc (%54,6) testi yapılmıştır. Bu noktada hangi post-hoc testlerinin yapıldığı merak edilmiştir. Yapılan post-hoc testlerine ait bilgiler Tablo 14’te verilmiştir. Ayrıca 60 (%30,0) tezde non-parametrik testler kullanılmıştır. Yine hangi non-parametrik testlerin kullanıldığı merak edilmiştir. Yapılan non-parametrik testlere ait bilgiler Tablo 15’te belirtilmiştir. Diğer taraftan sadece 31 (%15,3) tezde faktör analizi yapıldığı görülmüş ve hangi faktör analizi yapıldığına dair bilgiler aşağıda Tablo 16’da belirtilmiştir. Son olarak 17 (%8,4) tezde path analizi (yol analizi) yapıldığı görülmektedir.

Tablo 14. Tezlerde Kullanılan Post-Hoc Analizleri

Post-hoc testleri	Tez Sayısı	%
Scheffe	20	9,9
Tukey	23	11,4
LSD	13	6,4
Bonferroni	7	3,5
Dunnet T3	2	1,0
Games-Howell	3	1,5
Tukey, Tamhane	2	1,0
Bonferroni, Tukey	2	1,0
Tamhane ,Tukey	1	,5
Dunnet T3, Bonferroni	2	1,0
Scheffe, LSD	1	,5
Tamhane, Scheffe	6	3
Tukey, Scheffe, Tamhane	1	,5
Tukey,Dunnet C	1	,5
Duncan	1	,5
Post-hoc	2	1,0
Kısıtlı	3	1,5
Post-hoc yapılmamış	112	55,4
Toplam	202	100,0

Tablo 14 incelendiğinde Tukey testi kullanan tez sayısının 23 (%11,4) olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla Scheffe (n=20; %9,9) ve LSD (n=13; %6,4) testlerinin izlediği görülmektedir. Ayrıca tek bir post-hoc testi yerine 2 ve 3 post-hoc testini kullanan tez çalışmalarının da olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 15. Tezlerde Kullanılan Non-parametrik Testler

Non-Parametrik Testler	Tez Sayısı	%
Kruskal-Wallis H, Mann Whitney U	36	17
Mann Whitney U, Wilcoxon işaretli	4	2,0
Friedman Testi, Wilcoxon İşaretli	1	,5
Kruskal-Wallis, Mann-Whitney U Friedman Testi, Wilcoxon İşaretli	2	1,0
Mann-Whitney U	4	2,5
Kruskal-Wallis	4	2,5
Wilcoxon işaretli	2	1,0
Ki-Kare	7	3,5
Test Yapmamış	142	70
Toplam	202	100,0

Tablo 15 incelendiğinde non-parametrik testlerde en fazla Kruskal-Wallis H-Mann Whitney U (n=36; %17,8) testlerinin kullanıldığı görülmektedir. Kruskal-Wallis H, Mann-Whitney U, Friedman Testi, Wilcoxon İşaretli, bu 4 testi bir arada kullanan tez sayısının 2 (%1,0) olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca sadece 1 test kullanılan tez sayısının (n=17; %9,5) olduğu görülmektedir.

Tablo 16. Tezlerde Kullanılan Faktör Analizleri

Faktör analizi	Tez Sayısı	%
DFA	11	5,4
AFA	13	6,4
AFA; DFA	7	3,5
Yok	171	84,7
Toplam	202	100,0

Tablo 16 incelendiğinde 202 tezden 31 (%15,3) tanesinde faktör analizi yapılmıştır. Bu tezlerden sadece açımlayıcı faktör analizi (AFA) kullanan tez sayısı 13 (%6,4) iken, sadece doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanan tez sayısı 11’dir (%5,4). Bu analizleri bir arada kullanan tez sayısı ise 7’dir (%3,5). Bu bulgulara göre tez çalışmalarının çoğunluğunda daha önce geçerlemesi yapılan ölçeklerin kullanıldığı görülmektedir. Tezlerde faktör analizinin daha çok doktora mı yoksa yüksek lisans tezlerinde mi yapıldığı sorusunun cevabı için elde edilen bilgiler Tablo 17’de yer almaktadır.

Tablo 17. Tez Türüne Göre Yapılan Faktör Analizi

Tezin Türü	Faktör Analizi				Toplam
	DFA	AFA	AFA; DFA	Yok	
Doktora	6	3	4	19	32
Yüksek Lisans	5	10	3	150	168
Tıpta Uzmanlık	0	0	0	2	2
Toplam	11	13	7	171	202

Tablo 17 incelendiğinde DFA’nın en fazla doktora (n=6) tezlerinde kullanıldığı, AFA’nın ise en fazla yüksek lisans (n=10) tezlerinde kullanıldığı görülmüştür.

Tablo 18. Tezlerde Araştırma Yapılan Diğer Değişkenler

	Tez Sayısı	%		Tez Sayısı	%
Stres	17	4,5	Bilişsel Duygu-Bilişsel Çarpıtma	5	1,3
İş Tatmini	10	2,6	Ebeveynlik ile İlgili Konular	7	1,8
Evlilik Doyumu	14	3,7	İnternet Kullanımı	4	1,0
Duygusal Zekâ	4	1,0	Yalnızlık	3	,8
Benlik Saygısı-Benlik	13	3,4	Bağlanma Tarzı	6	1,6
Kişilik	8	2,1	Yaşam Anlamı-Amacı	3	,8
Performans	8	2,1	Baş Çıkma Tarzları	3	,8
Bilinçli Farkındalık	7	1,8	Affedicilik	4	1,0
Mükemmeliyetçilik	7	1,8	Evlilik ile İlgili Konular	5	1,3
Psikolojik Dayanıklılık-Sağlamlık	7	1,8	İhtiyaçlar	2	,5
Toplumsal Cinsiyet	5	1,3	Değerler	3	,8
Mesleki Tükenmişlik-Tükenmişlik	5	1,3	Problem Çözme	2	,5
Belirsizliğe Tahammülsüzlük	3	,8	Eğitim Programları	4	1,0
Duygular-İfade Edebilme	17	4,5	Özgeçilicilik	2	,5
Öznel-Spiritüel-Sosyal İyi Oluş	4	1,0	İş Aile Dengesi-Yayılmı	4	1,0
Travma	5	1,3	Ahlak	2	,5
Dindarlık	6	1,6	Siber Zorbalık	3	,8
Öz Yeterlilik	8	2,1	Eylemlilik	2	,5
Örgütsel Bağlılık	6	1,6	Öz-	7	1,8
Psikolojik Sermaye	6	1,6	Örgütsel Destek	1	,3
Sosyal Destek	8	2,1	Örgütsel Sessizlik	1	,3
Liderlik	8	2,1	Örgütsel Vatandaşlık	1	,3
Depresyon	3	,8	Maneviyat	5	1,3
Akış Deneyimi	2	,5	Çeşitli Algı Çalışmaları	6	1,6
Şükür	3	,8	Yeme Alışkanlıkları	2	,5
Yaşam Tatmini	4	1,0	Arkadaşlık	2	,5
Mobbing	3	,8	Psikolojik Rahatsızlıklar	9	2,4
Mutluluk	3	,8	İlişkiler	10	2,6
Evlilik Uyumu	3	,8	Spor Aktiviteleri	2	,5
Örgütsel Sinizm	2	,5	Uyum-Uyumsuzluk Şemaları	2	,5
Mizah Tarzı	2	,5	İklim	3	,8
Yaşam Kalitesi	3	,8	Bilgelik-Erdemlilik	2	,5
Bağlılık Çeşitleri	8	2,1	Karar Alma	2	,5
Pozitif Psikoloji Kavramları	21	5,5	Diğer Negatif Kavramlar	14	3,7
Diğer	16	4,2	Toplam	382	100,0

Tablo 18 incelendiğinde psikolojik iyi oluşu etkileyen ya da psikolojik iyi oluşun etkilediği düşünülen 68 farklı değişken olduğu görülmektedir. Bu değişkenler arasında en çok çalışılan kavramlar pozitif psikoloji (n=21; %5,5) kavramlarıdır. Bu kavramları stres-kaygı ve duyguları ifade edebilme (n=17; %4,5) takip etmektedir. Yine örgütsel davranış çalışma alanının konularını içeren örgütsel destek, psikolojik dayanıklılık, sessizlik, liderlik, bağlılık, sinizm, tükenmişlik, performans, iş tatmini, mobbing, öz yeterlilik ve öz-kavramlarla ilgili kavramlar 66 (%17,3) tezde çalışılmıştır. Diğer taraftan farklı negatif kavramlar (n=14; %3,7) da tezlerde çalışılmıştır. Tezler incelendiğinde konu ile ilgili oldukça farklı konularda çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Kavramın öneminin her geçen gün arttığı düşünüldüğünde yönetim organizasyon alanında daha farklı değişkenlerle daha fazla çalışma yapılabileceği görülmektedir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Yapılan bu çalışmada 2000–2020 yılları arasında Türkiye’de yazılan lisansüstü tezler incelenmiştir. Analizler Ulusal Tez Merkezi Elektronik Tez Arşivinden yararlanılarak yapılmış ve 202 lisansüstü tez incelenmiştir. Elde edilen bulgular literatür çerçevesinde tartışılmış ve ileride yapılacak olan çalışmalara öneriler sunulmuştur.

Araştırmada lisansüstü tezlerinin büyük bir kısmının 2016 yılından sonra yazıldığı tespit edilmiştir (n=182; %91). Tezlerin çoğunluğu 2019 ve 2020 yıllarında tamamlanmıştır (n=121). Ayrıca konu ile ilgili sadece doktora ve yüksek lisans tezi yazılmadığı, 2 (%1) tezinde tıpta uzmanlık tezi olduğu görülmüştür. Tezlerin çok büyük bir çoğunluğunun Türkçe (n=185; %91,6) olarak yazıldığı tespit edilmiştir. Anabilim dalları itibarıyla 60 (%29,7) tezin psikoloji anabilim dalında, 59 (% 29,2) tezin eğitim bilimleri anabilim dalında çalışıldığı görülmüştür. İşletme anabilim dalında sadece 15 (%7,4) tezde çalışılmıştır. Bu bağlamda yürütülen çalışmalar dikkate alınarak işletme anabilim dalında psikolojik iyi oluş ile ilgili daha fazla tez konusu üretilebileceği söylenebilir. Konu ile ilgili yazılan tezlerin çoğunun devlet üniversitesinde (n=113; %55,9) yazıldığı tespit edilmiştir. Üniversiteler arasında konuyla ilgili en fazla tezin Marmara ve Üsküdar üniversitelerinde (n=10; %5,0) yazıldığı görülmüştür.

Tezlerin analiz yöntemleri ile ilgili sonuçlara bakıldığında ise yöntem olarak en fazla nicel (n=137; %91,3) analiz yönteminin kullanıldığı görülmüştür. 2017 yılından sonra nitel araştırma sayıda yöntemleri kullanarak yapılan tezler ise 7 (%3,5) tanedir. Bu sonuç Kalaftanoğlu ve Kumcağız’ın (2019) yılında yaptıkları çalışmanın sonuçları ile örtüşmektedir. Oldukça az sayıda tez çalışmasında nitel ve nicel analiz yöntemleri bir arada kullanılmıştır (n=8; %4,0).

Örneklem büyüklüğüne bakıldığında ise 300-399 örneklem aralığında olan tez sayı 44 (%21,8), 200-299 örneklem aralığında olan tez sayısı ise 39 (%19,3)’dur. Tezlerin büyük bir çoğunluğunun 300-399 örneklem büyüklüğünde olduğu görülmektedir. Tezlerin ana kütle büyüklüğüne bağlı olarak örneklem büyüklüğü hesaplayıp o doğrultuda veri topladıkları tespit edilmiştir. Diğer taraftan örneklem seçme yöntemlerinden en fazla kolayda/uygun örneklem yöntemi (n=71; %35,1) tercih edilmiştir. Veri toplama açısından daha rahat bir yöntem olduğu için bu yöntemin tercih edildiği düşünülmektedir. Örneklem olarak ise en fazla üniversite öğrencilerinin (n=48; %23,8) tercih edildiği görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin ulaşılabilir olması nedeni ile tercih edilebilirliği fazla olabilir.

Tezlerde en fazla kullanılan ölçek Diener vd. (2009; 2010) tarafından geliştirilen, Telef (2013) tarafından güvenilirlik ve geçerliliği yapılan psikolojik iyi oluş ölçeği (n=94; % 46.5) olmuştur. Ölçeğin 8 maddeden oluşuyor olması tercih nedeni olarak değerlendirilebilir. Diener vd. (2009; 2010) yeni bir ölçek geliştirmelerinin sebebini ölçeğin Psikolojik İyi Oluş Ölçeklerine göre daha kısa olması şeklinde açıklamışlardır. Özellikle 2019 ve 2020 yıllarında tamamlanan tezlerde bu ölçek daha fazla tercih edilmiştir. Diğer taraftan Ryff (1989) tarafından geliştirilen 84 maddelik ölçek farklı versiyonları ile oldukça tercih edilen bir ölçektir (n=69; %34,1). Ryff tarafından geliştirilen 84 maddelik ölçeğin, 42 ve 18 maddeden oluşan kısa formları da tezlerde kullanılmıştır. Bu ölçeğin 6 boyutlu oluşu da tercih edilmesinde önemli bir etken olabilir. Ayrıca 2020 yılında tamamlanan tezlerin çoğunluğunda Diener vd. (2009; 2010) tarafından geliştirilen ölçek tercih edilmiştir. Psikolojik iyi oluş kavramı 138 (%68,3) tezde bağımlı değişken olarak çalışılmıştır. Çalışmalarda psikolojik iyi oluşla ilişkisi olan ya da kavramı etkileyeceği düşünülen birçok değişken olduğu tespit edilmiştir. Ancak az bir çalışmada bağımsız değişken (n=28; %13,9) olarak çalışılmıştır. 2 çalışmada düzenleyici etkisi, 5 çalışma da ise aracı etkisi araştırılmıştır. Bu sonuçlara bakıldığında pozitif psikolojinin konularından biri olan psikolojik iyi oluş kavramının ilerleyen çalışmalarda bağımsız, aracı ve düzenleyici etkisinin de

araştırılması literatüre önemli katkılar sağlayabilir.

Yapılan tez çalışmalarının çok büyük bir kısmının verileri anket (n=187; %92,6) yöntemi ile belirlenmiştir. Çok az bir kısmı karma (anket ve görüşme) (n=8; %4,0) yöntem ile çalışılmıştır. Bu sonuç çalışmanın yöntemi ile de paralellik göstermektedir. İlerleyen çalışmalarda karma yöntem ile kavram araştırılabilir. Çalışmaların çok büyük bir kısmında psikolojik iyi oluş ile ilişkisi olduğu düşünülen kavramlar çalışılmış ve en fazla korelasyon analizi (n=172; %85,1) yapılmıştır. Betimsel istatistiksel olarak frekans, ortalama ve standart sapmayı tespit eden tez sayısı 177'dir (%87,6). Tez çalışmalarının çok az bir kısmı faktör analizi (n=31; %15,3) yapmıştır.

Tezlerde en çok tercih edilen kavramın pozitif psikoloji (n=21; %5,5) olduğu tespit edilmiştir. Bu kavramı stres-kaygı ve duyguları ifade edebilme (n=17; %4,5) takip etmektedir. Yine örgütsel davranış çalışma alanının konularını içeren örgütsel destek, psikolojik dayanıklılık, sessizlik, liderlik, bağlılık, sinizm, tükenmişlik, performans, iş tatmini, mobbing, öz yeterlilik ve öz-kavramlarla ilgili kavramlar (n=66; %17,3) tezlerde incelenmiştir. Diğer taraftan farklı negatif kavramlar (n=14; %3,7) da tezlerde çalışılmıştır. Tezler incelendiğinde konu ile ilgili oldukça farklı konularda çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Kavramın öneminin her geçen gün arttığı düşünüldüğünde yönetim organizasyon alanında daha farklı değişkenlerle daha fazla çalışma yapılabileceği öngörülmektedir.

Bu çalışmanın ileride yapılacak çalışmalara da önerisi bulunmaktadır. Psikolojik iyi oluş gibi pozitif psikoloji konusunun işletme alanında çok az çalışıldığı görülmüştür. Buradan yola çıkarak, yapılacak işletme tezlerinde psikolojik iyi oluşla ilgili yapılacak araştırmaların literatüre katkı sağlayacağı söylenebilir. Aynı zamanda konunun doktora tez düzeyinde daha az çalışıldığı görülmüş olup bu konuda daha fazla doktora tez konusu yapılabileceği değerlendirilmiştir. Psikolojik iyi oluşun tez çalışmalarının büyük bir çoğunluğunda bağımlı değişken olduğu görülmektedir. Psikolojik iyi oluşun, örgütsel adanmışlık, işe tutkunluk, yaşam tatmini, örgütle özdeşleşme gibi örgütsel davranış kavramlarına etkisi olacağı düşünülebilir ve bu kavramlara etkisi araştırılabilir. Bu çalışmada lisansüstü tezlerde hipotez kurulup kurulmama durumu incelenmemiştir. Ayrıca tezlerin araştırma modellerine göre değerlendirmesi yapılmamıştır. İleride yapılacak çalışmalarda bu konularda ele alınarak analiz yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Acaray, A. (2019). Örgüt Temelli Özsaygının İş Performansına Etkisinde Psikolojik İyi Oluş ve Çalışmaya Tutkunluğun Aracılık Rolü. *Business and Economics Research Journal*, 10 (3), s. 735-748.
- Cenkseven, F. (2004). Üniversite Öğrencilerinde Öznel Ve Psikolojik İyi Olmanın Yordayıcılarının İncelenmesi. Yayınlanmamış doktora tezi. Adana. Çukurova Üniversitesi.
- Çiçek, B., & Almalı, V. (2020). COVID-19 Pandemisi Sürecinde Kaygı Öz-yeterlilik ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişki: Özel Sektör ve Kamu Çalışanları Karşılaştırması. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), s. 241-260.
- Deniz, M. E., Erus, S.M. & Büyükcebeci, A. (2017). Bilinçli Farkındalık ile Psikolojik İyi Oluş İlişkisinde Duygusal Zekânın Aracılık Rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7 (47), s. 17-31.
- Diener, E., Scollon, C. N., & Lucas, R. E. (2009). The Evolving Concept of Subjective Well-Being: The Multifaceted Nature of Happiness. *Social Indicators Research Series*, 39, s. 67-100.
- Diener, E., Wirtz, D., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D., Oishi, S., & Biswas-Diener, R. (2010). New Well-Being Measures: Short Scales to Assess Flourishing and Positive and Negative Feelings. *Social Indicators Research*, 97, s.143-156.
- Ergül-Topçu, A., Yasak, Y., Kalafat, T., & Altınoğlu-Dikmeer, İ. (2021). COVID-19 Sürecinde Demografik, Sosyal, Akademik ve Hastalıkla İlgili Faktörlerin Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluşları ile İlişkisi. *Journal of Theory & Practice in Education (JTPE)*, 17(1), s. 67-83.
- Forgeard, M. J. C., Jayawickreme, E., Kern, M., & Seligman, M. E. P. (2011). Doing The Right Thing: Measuring Wellbeing For Public Policy. *International Journal of Wellbeing*, 1, s. 79-106.
- Frankl, V.E. (2019). İnsanın Anlam Arayışı. Okyanus Yayınevi, İstanbul.
- Göçen, A., (2019). Öğretmenlerin Yaşam Anlamı, Psikolojik Sermaye ve Cinsiyetinin Psikolojik İyi Oluşlarına Etkisi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 8 (1), s. 135-153.
- Gürbüz, S. & Şahin F. (2015). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık. 2. Baskı, Ankara.
- Holman, D., Johnson, S., & O’Connor, E. (2018). Stress Management Interventions: Improving Subjective Psychological Well-Being In The Workplace. *Handbook of well-being*. Salt Lake City, UT: DEF Publishers. DOI: nobascholar. com.
- Kalafatoğlu, M. R. & Kumcağız, H. (2019). Türkiye’de İyi Oluş Üzerine Yapılan Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin İncelenmesi (2004-2018). II.Uluslararası Öğrenme, öğretme ve eğitim Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı. Amasya.
- Kaplan, M & Göker, H. (2020). Psikolojik Sermayenin İş Erteleme Üzerindeki Etkisi: Psikolojik İyi Oluşun Düzenleyici Rolü. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30 (1) , s. 273-289.
- Keldal, G. (2015). Warwick-Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği’nin Türkçe Formu: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), s. 103-115.

- Kermen, U., Tosun-İlçin, N. & Doğan, U. (2016). Yaşam Doyumu ve Psikolojik İyi Oluşun Yordayıcısı Olarak Sosyal Kaygı. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2(1), s. 20-29.
- Kuşcu N.F, Kuşcu Karatepe H, Karaman M & Atik D.(2019). Psikolojik İyi Oluşun Yaşam Tatminine Etkisi: Hemşirelik Öğrencilerinde Bir Uygulama. 3. Uluslararası Gap Sosyal Bilimler Kongresi Bildiri Kitabı, Adıyaman.
- Kuyumcu, B. (2012). Türk ve İngiliz Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluş Duygusal Farkındalık ve Duygularını İfade Etmelerinin Ülke ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 14 (2), s.1-24.
- López, A., Sanderman, R., Ranchor, A., & Schroevers, M. (2018). Compassion For Others and Self-Compassion: Levels, Correlates and Relationship with Psychological WellBeing. *Mindfulness*, 9, s. 325-331.
- Matud, M. P., López-Curbelo, M., & Fortes, D. (2019). Gender and Psychological Well-Being. *International Journal Of Environmental Research and Public Health*, 16(19), s. 3531.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2001). On Happiness And Human Potentials: A Review Of Research On Hedonic and Eudaimonic Well-Being. *Annual Review of Psychology*, 52, s.141–166.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is Everyting, Or is It? Explorations On The Meaning Of Psychological Well-Being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57 (6), s. 1069-1081.
- Şensoy, N., Çolak, P.K. & Doğan, N. (2020). Sağlık Çalışanlarında Psikolojik İyi Oluş Düzeyi ile Sanal Ortamda Yalnızlık Düzeyi Arasındaki İlişki. *Aile Hekimliği Dergisi*, 24 (1), s. 41-50.
- Telef, B.B. (2013). Psikolojik İyi Oluş Ölçeği: Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (3), s. 374-384.
- Tennant, R., Hiller, L., Fishwick, R., Platt, S., Joseph, S., Weich, S., Parkinson, J., Secker, J., & Stewart-Brown, S. (2007). The Warwick-Edinburgh Mental Well-Being Scale (WEMWBS): Development and UK Validation. *Health and Quality of life Outcomes*, 5(1),s.1-13.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Zümbül, S. (2019). Öğretmen Adaylarının Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinde Bilinçli Farkındalık ve Affetmenin Yordayıcı Rollerini. *Ege Eğitim Dergisi*, 20 (1), s. 20-36.